

วาทกรรมการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
National Reform Discourses of Thailand's
National Council for Peace and Order (NCPO.)

อนุพัทธ์ ท่วมอ้า (Anupat Thuamam)¹

ชัยณรงค์ เครือนวน (Chainarong Krueanuan)²

¹นิสิตปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการจัดการการปกครอง คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

Master's student in Political Economy and Governance, Faculty of Political Science and Law,
Burapha University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

Assitant Professor, Ph.D., Lecturer, Department of Government, Faculty of Political Science and
Law, Burapha University

E-mail: Anupattheboss@outlook.com

Received: 29 April 2025

Revised: 17 June 2025

Accepted: 18 June 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเงื่อนไขเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อการประกอบสร้างวาทกรรม และศึกษาผลที่ตามมาหลังจากเกิดการประกอบสร้างวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis: CDA) ผสมผสานกับวิธีวิทยาแบบวงศ์วิทยา (Genealogy) และวิธีวิทยาแบบโบราณคดีของความรู้ (Archaeology of Knowledge) ของมิเชล ฟูโกต์ เพื่อศึกษาเงื่อนไขเชิงโครงสร้างที่ส่งผลก่อให้เกิดการผลิตสร้างวาทกรรม ประสานกับการศึกษาวาทกรรมตามแนวทางของแฟร์คลัฟและฮาเบอร์มาส เพื่อเปิดเผยให้เห็นถึงมุมมองถึงผลที่เกิดขึ้นในสังคมภายหลังมีการประกอบสร้างวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผลการศึกษาพบว่า เงื่อนไขเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อการประกอบสร้างวาทกรรม

อนุพัทธ์ ท้วมอ้า

มีทั้งหมด 2 ส่วน ได้แก่ เงื่อนไขเชิงอุดมการณ์ และเงื่อนไขทางสังคม โดยมีรายละเอียด ได้แก่ ในส่วนของเงื่อนไขเชิงอุดมการณ์ ประกอบไปด้วยทั้งหมด 3 อุดมการณ์ ได้แก่ 1. อุดมการณ์ต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน 2. อุดมการณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ 3. อุดมการณ์ความเป็นไทย กระแสหลัก ในส่วนของเงื่อนไขทางสังคมและการเมือง จะมีองค์ประกอบทั้งหมด 2 ส่วน ได้แก่ 1. ความขัดแย้งทางการเมือง และ 2. ความพยายามสร้างความชอบธรรมทางการเมือง ส่วนผลที่เกิดขึ้นตามมาหลังจากเกิดการประกอบสร้างวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) คือ การเกิดขึ้นของนโยบายการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง และการพยายามครองอำนาจเหนือคู่แข่งทางการเมืองของ คสช. ภายใต้ข้อค้นพบการวิจัย จึงมีข้อเสนอว่า ในทางสังคมและการเมืองไทย ต้องมีพื้นที่ที่ปลอดภัยสำหรับการแสดงออกทางความคิดและแสดงเจตจำนงทางการเมือง สำหรับทุก ๆ คน ในสังคม การแก้ปัญหาโดยการบังคับใช้กฎหมาย ไม่มีการประนีประนอม เพื่อควบคุมการแสดงออกของเจตจำนงทางการเมือง ย่อมนำมาสู่การสร้าง ความไม่พอใจและรอยร้าวให้เกิดขึ้นแก่ผู้คนในสังคม

คำสำคัญ: วาทกรรม, เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง, คณะรักษาความสงบแห่งชาติ, การปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

Abstract

This research aims to study the structural conditions affecting the construction of discourse and to study the consequences after the construction of the discourse on political reform of the country by the National Council for Peace and Order (NCPO) by using the Critical Discourse Analysis (CDA) method combined with Michel Foucault's genealogy and Archaeology of Knowledge methodology to study the structural conditions that influence the production of discourse, in conjunction with the study of discourse according to the approaches of Fairclough and Habermas to reveal the perspective on the consequences in society after the construction of the discourse on political reform of the country by the National Council for Peace and Order (NCPO.). The study found that there are two structural conditions impacting the construction of discourse: ideological conditions and social conditions. The details are as follows: In the ideological conditions, there are three ideologies: 1. An ideology against representative democracy 2. An ideology of nation, religion, and monarchy 3. A mainstream Thai ideology. In terms of social and political conditions, there are a total of 2 components: 1. Political conflict 2. Efforts to create political legitimacy. The consequences that arise after the construction of the discourse of political reform in

the country by the National Council for Peace and Order (NCPO) are the emergence of policies for political reform and the attempt to maintain power over political opponents of the NCPO. Under the findings of the research, it is proposed that in Thai society and politics, there must be a safe space for expressing thoughts and demonstrating political will for everyone in society. Solving problems through strict law enforcement without compromise to control the expression of political will will inevitably lead to dissatisfaction and create rifts among people in society.

Keywords: discourse, structural condition, Thailand's National Council for Peace and Order, political national reform

บทนำ

พัฒนาการของประชาธิปไตยไทยยังคงเป็นไปอย่างไม่มั่นคงและขาดความต่อเนื่อง แม้ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. 2475 โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงบทบาทของกองทัพที่ยังคงสามารถแทรกแซงทางการเมืองได้อย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะในรูปแบบของการรัฐประหาร ด้วยการอ้างความจำเป็นทางความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยในการยึดอำนาจการสนับสนุนกลุ่มอำนาจที่ใกล้ชิด หรือการดำเนินนโยบายด้าน “ความมั่นคง” ที่มุ่งควบคุมการแสดงออกของประชาชนและจำกัดพื้นที่ของประชาธิปไตย การรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในปี พ.ศ. 2557 เป็นตัวอย่างสำคัญของการใช้อำนาจนอกระบบในการแทรกแซงโครงสร้างทางการเมืองดังกล่าว ภายใต้บริบทของความพยายามดำเนินการของ คสช. จึงทำให้เกิดการผลิตรายการทางทฤษฎีการเมืองเกิดขึ้น นั่นก็คือ “การปฏิรูปประเทศด้านการเมือง” ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้การรัฐประหารดูชอบธรรมและมีเป้าหมายในเชิงบวกต่อประเทศชาติ

การปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เป็นส่วนปฏิบัติย่อยของสิ่งที่พูดถึงกันตั้งแต่ก่อนการรัฐประหาร 2557 โดยคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กปปส. ที่มีการใช้คำว่า “ปฏิรูปก่อนเลือกตั้ง” ภายหลังจากการรัฐประหาร คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จึงยกการปฏิรูปประเทศเป็นวาระหลักในการขับเคลื่อนประเทศก่อนจะนำไปสู่การเลือกตั้ง ซึ่งการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองก็เป็น 1 ในนโยบายหลักของการปฏิรูปประเทศไทย ผ่านการให้นิยามว่า (สภาพปฏิรูปแห่งชาติ, 2558 อ้างถึงใน ปรางทิพย์ มั่นธรร และณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์, 2561, หน้า 87) “การปฏิรูปประเทศด้านการเมือง” คือ การแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ระดับชั้นในภาครัฐ และปัญหาการใช้ระบบการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง และวิธีการแทรกแซงดังกล่าวเป็นการบั่นทอนประสิทธิภาพของกลไกระบบราชการ การมีกลไกป้องกัน และปราศจากการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ มีระบบการเลือกตั้งที่สุจริตและเป็นธรรม สร้างความเป็นธรรม

อนุพัทธ์ ท้วมอ่า

ทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมกับขจัดความเหลื่อมล้ำในสังคมมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม โดยอาศัยภาครัฐเป็นกลไกที่มีศักยภาพ รวมทั้งการปลูกฝังและเผยแพร่ค่านิยมที่เหมาะสมต่อสังคมไทย มีความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของคนในชาติ

ภายใต้บริบทเช่นนี้ จึงมีการประกอบการสร้างวาทกรรมเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองหลายรูปแบบ อาทิ รัฐบาล คสช. นำเสนอวาทกรรมนี้ ในการขับเคลื่อนประเทศผ่านช่องทางรายการคืนความสุขให้คนในชาติ รายการเดินหน้าประเทศไทย ที่ทำหน้าที่ในฐานะแกนหลักของการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ผลงาน แผนการดำเนินงาน นโยบายของ คสช. ผ่านรายการให้แก่ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่วันที่ 6 มิถุนายน 2557 จนถึงวันที่ 29 มีนาคม 2562 เป็นระยะเวลารวมทั้งสิ้น 5 ปี (THE STANDARD, 2562) การใช้ชื่อเพลง “เราจะทำตามสัญญา” รายการเดินหน้าประเทศไทย การออกนโยบายรณรงค์สร้างเสริมค่านิยม 12 ประการให้แก่โรงเรียนทั่วประเทศ รวมถึงการแต่งเพลงประกอบการรณรงค์เพื่อปลูกฝังความคิดให้เด็กและเยาวชน เป็นต้น จุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการสื่อสารเกี่ยวกับเจตนารมณ์และการทำงานของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับทราบ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ลดความหวาดระแวงไม่ไว้ใจซึ่งกันและกัน ลดการทุจริต ต่อด้านการคอร์รัปชัน สร้างกระบวนการความคิด และความรู้ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย พร้อมสามารถก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก (ประชาไท, 2557)

ดังนั้น “วาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง” จึงไม่ได้เป็นเพียงถ้อยคำหรือคำขวัญเชิงนโยบายเท่านั้น หากแต่เป็นกลไกของอำนาจที่พยายาม “กำหนดกรอบ ความรู้ ความคิด และการกระทำของสังคม” โดยใช้ถ้อยคำที่ดูเป็นกลางและสื่อถึงเจตนาดีเพื่อแฝงอำนาจในการควบคุมและจำกัดความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และ “วาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง” ไม่ได้เป็นเพียงแผนการปรับปรุงประเทศในเชิงโครงสร้าง หากแต่เป็น “เครื่องมือของอำนาจ” ที่มีหน้าที่สร้างความชอบธรรมให้กับระบอบการปกครองที่ไม่ผ่านความยินยอมจากประชาชน ทำหน้าที่เปรียบเสมือนเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ของการสร้างสามัญสำนึกร่วมกันของคนในสังคม จนนำไปสู่การกำหนดกระบวนการ วิธีการกลไกในการสร้างการรับรู้ (Subjectivity) โดยมีจุดประสงค์ คือ ทำหน้าที่ในการใช้อำนาจผ่านการกำหนดความรู้และความจริงให้แก่สังคมไทยผ่านช่องทางต่าง ๆ ผ่านการพยายามควบคุมความคิดของประชาชนว่าความสงบเรียบร้อย ความมั่นคง และการเมืองที่มีเสถียรภาพ คือ เป้าหมายสูงสุดของสังคม แม้ต้องแลกมาด้วยการจำกัดเสรีภาพหรือการลดบทบาทของประชาธิปไตยแบบตัวแทน การดำเนินงานของรัฐบาลภายใต้การใช้วาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองเป็นตัวขับเคลื่อน ได้ทำให้เกิดผู้ที่ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยภายใต้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองกับกระบวนการในการเข้ามาใช้อำนาจและในการทำงานของรัฐบาล อาทิ การออกแถลงการณ์สนับสนุน คสช. เดินหน้าปฏิรูปประชาธิปไตย ด้วยการขจัดคอร์รัปชันขององค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (Sanook, 2557) การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของ

กลุ่มพลเมืองได้กลับที่ไม่เห็นด้วยกับ คสช. กับกลุ่มคนไทยใจเกินร้อยที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. (ประชาติ, 2559) การออกมาแสดงความเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองของ “กลุ่มคนอยากเลือกตั้ง” (Thai PBS, 2561) เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ ทางผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาว่า เพราะเหตุใดประชาชนในสังคมจึงมีการแสดงท่าทีที่มีความแตกต่างกันต่อวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ความแตกต่างกันต่อท่าทีที่แสดงออก ตั้งอยู่บนฐานคิดแบบใด ดังนั้น ทางผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า หากย้อนกลับมาศึกษาที่ตัววาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้น ซึ่งก็คือ วาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ด้วยการพยายามสืบและค้นหารากเหง้า ฐานระบบความคิดของการผลิตวาทกรรม เพื่อค้นหาว่า วาทกรรมนี้ถูกสร้างขึ้นมาจากระบบความรู้หรือความจริงในสังคมที่เป็นชุดความจริงแบบไหน และผลที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการผลิตวาทกรรมชุดนี้ออกมาสู่สังคมแล้ว จะช่วยทำให้ทางผู้วิจัยสามารถเข้าใจปฏิสัมพันธ์กันระหว่างท่าทีของประชาชนกับวาทกรรมชุดนี้ ที่มีประชาชนทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการใช้วาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาเงื่อนไขเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อการประกอบสร้างวาทกรรมปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
2. เพื่อศึกษาผลที่ตามมาหลังจากเกิดการประกอบสร้างวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ขอบเขตการศึกษา

ผู้วิจัยเลือกศึกษาเนื้อหาในช่วงเวลาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2557 - 2562 ในการศึกษาเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่วาทกรรมการปฏิรูปประเทศของ (คสช.) ถูกใช้อย่างแพร่หลายในหลากหลายรูปแบบวิธีการ โดยจะเน้นวิเคราะห์เฉพาะวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เนื่องจากเป็นนโยบายด้านที่เด่นชัดที่สุดที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการที่จะกำหนดโครงสร้างทางการเมืองและกำหนดทิศทางด้านต่าง ๆ ของประเทศ เนื่องจากภาคส่วนของการเมืองเปรียบเสมือนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแผนงานคณะกรรมการดำเนินงานด้านต่าง ๆ การออกกฎหมาย เพื่อขับเคลื่อนแผนงานส่วนอื่น ๆ อีกทั้งยังส่งผลตามมาภายหลังมากมายทางการเมือง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เกิดขึ้นภายใต้โครงสร้างทางการเมืองในขณะนั้นที่ถูกควบคุมอำนาจโดยคณะรัฐประหาร คสช. เป็นวาทกรรมที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นระหว่าง อุดมการณ์ โครงสร้างทางสังคมและการเมือง รวมถึงผลประโยชน์ โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ และค่านิยมของสังคมในขณะนั้น โดยวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมให้กับการเข้ามาทำรัฐประหารของ คสช. รวมถึงการดำรงอยู่ต่อไปของรัฐบาล คสช. ด้วย โดยนอกจากจะทำรัฐประหารเข้ามาเพื่อยุติความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองในสังคมไทยแล้ว ยังหมายถึง การเข้ามาจัดการกับพรรคการเมือง นักการเมือง เจ้าพ่อท้องถิ่น และปัญหาคอร์รัปชัน รวมถึงจัดการโครงสร้างทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจให้อยู่ในรูปแบบใหม่ ด้วยการนิยามสภาพเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงที่ผ่านมาว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องเกิดการปฏิรูปใหม่ในทุก ๆ ด้าน จะเห็นได้ชัดเจนว่า ภายหลังจากการนิยามสภาพเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงที่ผ่านมาของประเทศไทยว่า ต้องปฏิรูปประเทศไทย ส่งผลให้เมื่อคณะรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองอื่นขึ้นมาอำนาจแล้ว จะพบว่า มีการใช้วาทกรรมที่เกี่ยวกับการปฏิรูปด้านการเมือง หรือวาทกรรมเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ และแม้ว่าวาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมของวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองนี้ จะสามารถ ครอบงำ กดทับ (Subjugation) กีดกัน (Exclusion) และสร้างความเป็นอื่น (Others) ให้กับวาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมอื่น ๆ ได้ แต่ก็ยังเป็นเพียงแค่ช่วงเวลาสั้น ๆ และผลสำเร็จเกิดขึ้นกับคนบางกลุ่มเท่านั้น กล่าวคือ ภายใต้วาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมของวาทกรรมการปฏิรูปประเทศ ทำให้เกิดกลุ่มคนโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม นั่นคือ ผู้ที่เห็นด้วยกับวาทกรรมการปฏิรูปประเทศ กับผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

หากเรามาพิจารณาถึงความแตกต่างกันของกลุ่มคนทั้ง 2 กลุ่มนี้ที่มีมุมมองที่แตกต่างกันต่อวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เราจะพบว่า ภายใต้อุดมการณ์ 2 กลุ่มนี้ มีความเชื่อ อุดมการณ์ ประวัติศาสตร์ และอยู่ภายใต้บริบทเชิงโครงสร้างทางการเมืองและสังคมที่แตกต่างกันออกไป โดยเราจะสามารถเห็นได้ว่า กลุ่มผู้ที่เห็นด้วยกับวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จะอยู่ภายใต้โครงสร้างและเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ ความเชื่อ อุดมการณ์ และโครงสร้างทางสังคม ไปในแนวทางร่วมกันกับ คสช. ในขณะที่กลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จะพบได้ว่าแม้จะอยู่ภายใต้โครงสร้างทางการเมืองที่อยู่ภายใต้การควบคุมของ คสช. เช่นเดียวกันกับกลุ่มที่เห็นด้วยกับวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง แต่กลุ่มคนเหล่านี้ที่ไม่เห็นด้วยเนื่องจากมีเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ ความเชื่อ อุดมการณ์ และโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างจากกลุ่มคนที่เห็นด้วยและแตกต่างจาก คสช.

ดังนั้น วาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมของวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองที่ คสช. ผลิตสร้างขึ้นมาภายใต้โครงสร้างทางการเมืองที่ตนถือครองอำนาจ อาจจะมีแนวโน้มสามารถ ครอบงำและบงการ กลุ่มคนที่มีเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ ความเชื่อ อุดมการณ์ และโครงสร้างทางสังคม และเศรษฐกิจไปในแนวทางร่วมกันกับ คสช. ได้ผลสำเร็จมากกว่าคนอีกกลุ่ม นั่นคือ มองว่าตนเอง เปรียบเสมือนตัวแทนของกลุ่มความคิดแบบอนุรักษนิยม ไม่ต้องการให้ประเทศเกิดความขัดแย้ง วุ่นวาย ต้องการให้ประเทศสงบ และมองว่า ปัญหาทางการเมืองและสังคมของประเทศชาติ มีต้นเหตุมาจาก ความทุจริตของนักการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น และปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันไม่สามารถแก้ไขได้ ด้วยกลไกทางรัฐสภา ทหารเท่านั้นคือคำตอบ เป็นต้น (ประภาพร สีหา, 2560, หน้า 155-160) แต่ในทาง ตรงกันข้ามกลุ่มคนที่มีเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ ความเชื่อ อุดมการณ์ ขัดแย้งกับ คสช. เช่น เป็นตัวแทน ของความคิดแบบก้าวหน้า แบบเสรีนิยม ความเป็นประชาธิปไตย ปัญหาทางการเมืองสามารถแก้ไขได้ด้วย กลไกทางรัฐสภา ปัญหาการทุจริตไม่ได้เกิดจากแค่นักการเมืองเท่านั้น การเข้ามาทำรัฐประหารของ คสช. เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นต้น ก็จะถูกวาทกรรมและปฏิบัติการ ทางวาทกรรมชุดนี้ของ คสช. กดทับ กีดกัน และทำให้เป็นอื่น เนื่องจากไม่สามารถครอบงำกลุ่มคนเหล่านี้ ได้สำเร็จ ด้วยเหตุนี้จึงสามารถอธิบายได้ว่า วาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมชุดนี้ หากครอบงำผู้คน ในสังคมสำเร็จ จะทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ สนับสนุนวาทกรรมชุดนี้ และยังคงสนับสนุนรัฐบาลคนระทักษา ความสงบแห่งชาติ รวมถึงการกระทำต่าง ๆ ของรัฐบาล คสช. และเมื่อใดที่ครอบงำไม่สำเร็จ จะทำให้เกิด กลุ่มคนที่ต่อต้านและไม่เห็นด้วยกับวาทกรรมชุดนี้และการกระทำของ รัฐบาล คสช. ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ

แนวคิดและวิธีวิทยาในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วาทกรรมการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)” เป็น การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีวิทยาที่ใช้ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะใช้ การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis: CDA) ในการทำความเข้าใจวาทกรรม และปฏิบัติการทางวาทกรรมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นประจักษ์ต่อสังคมจากวาทกรรมปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) โดยจะใช้วิธีวิทยาการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์นี้ตั้งอยู่บน พื้นฐานของการศึกษาแบบวิภาษวิธี (Dialectic approach) โดยมีจุดประสงค์เพื่อจะวิเคราะห์ศึกษา วาทกรรมในลักษณะแบบองค์รวม ในการทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของวาทกรรมและปฏิบัติการ ทางวาทกรรมในแง่มุมจากเงื่อนไขต่าง ๆ รวมถึงปัจจัยทางด้านการเมือง สังคม และวัฒนธรรม รวมถึง อุดมการณ์ ในมิติทางประวัติศาสตร์

โดยแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัย ทางผู้วิจัยจะใช้แนวคิดเรื่องวาทกรรมของมิเชลฟูโกต์ กับ วิธีวิทยาในการศึกษาวาทกรรมตามแนวของมิเชลฟูโกต์ ได้แก่ วิธีวิทยาแบบวงศ์วิทยา (Genealogy) ผสมผสานกับวิธีวิทยาแบบโบราณคดีของความรู้ (Archaeology of Knowledge) เพื่อสืบหากระบวนการ

อนุพัทธ์ ท่วมอ่ำ

ทางประวัติศาสตร์ กระบวนการและขั้นตอน ลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในการสร้างความหมายและเอกลักษณ์ให้กับวาทกรรมและภาคปฏิบัติวาทกรรม เป็นการพยายามศึกษา เพื่อค้นหาว่า วาทกรรมนั้น มีที่มาอย่างไร มีการต่อสู้เพื่อช่วงชิงการครองอำนาจนำ (Hegemony) ในการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมอย่างไร เพื่อเปิดโปงสิ่งที่เป็นเงื่อนไขในการกำหนด การผลิตสร้างกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ความจริง ชุดความรู้ และวาทกรรมชุดต่าง ๆ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2561, หน้า 79; อานันท์ กาญจนพันธ์, 2562, หน้า 67-68) ที่ทำให้เกิดการยอมรับการดำรงอยู่และกลายเป็นวาทกรรมหลักทางสังคมของวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง รวมถึงวาทกรรมนั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสิ่งใดบ้างในสังคม ศึกษาว่าร่วมกันกับแนวคิดของนอร์แมน แฟร์คลัฟ ที่เชื่อเรื่องวาทกรรมเป็นเรื่องของตัวแทนความคิดผ่านภาษาและสัญลักษณ์ (A Mode of Representation) อีกทั้งยังเป็นความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเชิงวิพากษ์ (Dialectical Relationship) ระหว่างวาทกรรมและโครงสร้างทางสังคม/ระหว่างปฏิบัติการทางสังคมและโครงสร้างทางสังคม (กฤษดาพรรณ หงส์ดารมภ์ และจันทิมา เอี่ยมานนท์, 2549, หน้า 7-8 อ้างถึงใน สันติ ทิพนา, 2559, หน้า 179) วาทกรรมจึงเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยรูปแบบโครงสร้างทางสังคม แต่ในทางกลับกันนั้น วาทกรรม/ปฏิบัติการทางวาทกรรมก็เป็นตัวสร้างความหมายให้กับความสัมพันธ์ทางสังคม อัตลักษณ์ ระบบความรู้ และระบบความเชื่อในสังคม และการศึกษาภาษา การสื่อสาร และวาทกรรมของเจอร์เกน ฮาเบอร์มาส (Jurgen Habermas) ที่เชื่อว่าผู้คนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการตอบโต้และปลดปล่อยมนุษย์ (ชัยณรงค์ เครือนวน, 2558, หน้า 45)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาการวิเคราะห์วาทกรรมตามแนวของมิเชล ฟูโกต์ โดยผสมผสานระหว่างวิธีวิทยาแบบโบราณคดีของความรู้ (Archaeology of Knowledge) และวิธีวิทยาแบบวงศ์วิทยา (Genealogy) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการประกอบสร้างวาทกรรมปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านการศึกษาข้อมูลเอกสารทั้งในระดับทางการและไม่เป็นทางการ เช่น แถลงการณ์ของ คสช. รายงานจากหน่วยงานรัฐ บทความทางวิชาการ และคำอธิบายเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ โดยแนวทางโบราณคดีของความรู้ จะใช้เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของถ้อยความ กลุ่มความรู้ และระเบียบวาทกรรมที่ได้รับการผลิตและจัดระเบียบซ้ำในเอกสารทางการและกึ่งทางการ ส่วนแนวทางแบบวงศ์วิทยา จะใช้เพื่อวิเคราะห์พลวัตเชิงอำนาจที่อยู่เบื้องหลังการประกอบสร้างวาทกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบที่มาของเงื่อนไขทางสังคม การเมือง และอุดมการณ์ ตลอดจนกลไกของรัฐและสถาบันที่เชื่อให้วาทกรรมปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ผลการวิจัย

เงื่อนไขเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อการประกอบสร้างวาทกรรมปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ในการประกอบสร้างวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีเงื่อนไขเชิงโครงสร้าง อยู่ทั้งหมด 2 ส่วน ได้แก่ เงื่อนไขเชิงอุดมการณ์ และเงื่อนไขทางสังคม โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ในเงื่อนไขเชิงอุดมการณ์ มีอุดมการณ์ที่เป็นองค์ประกอบอยู่ทั้งหมด 3 ส่วน ได้แก่

1. อุดมการณ์ต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน เป็นอุดมการณ์ที่เป็นแกนกลางทางความคิดของอุดมการณ์แบบทหารที่มีพัฒนาการมาจากอุดมการณ์ “ไตรสรณคมน์ทหาร” (สุชาติ บำรุงสุข, 2558, หน้า 85) ท้ายที่สุดแล้วก็ได้พัฒนาจนกลายเป็นอุดมการณ์ต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนของกองทัพ ซึ่งส่งผลอย่างมากต่อการมองในแง่ลบต่อระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนที่มาจาก การเลือกตั้ง มีผลทั้งต่อทัศนคติของกองทัพ รวมถึงบุคคลากรของกองทัพ ทำงานผ่านภาพลักษณ์ที่เป็นลบต่อระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน มุ่งมาที่ความสกปรกของความเป็นการเมือง ภาพของนักการเมืองที่ฉ้อฉล ทำลายประเทศ ทำให้ประเทศเกิดความวุ่นวาย มีการทุจริตมากมายเกิดขึ้นในประเทศ โดยอุดมการณ์นี้เป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่ฝ่ายอนุรักษ์นิยม มักจะใช้เป็นแรงผลักดันก่อตัวให้กองทัพเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง

2. อุดมการณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีรากฐานมาจากแนวคิดอุดมการณ์ทางทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย (กองบัญชาการกองทัพไทย, ม.ป.ป., หน้า 23-25) เป็นอุดมการณ์ที่มักจะถูกหยิบยกขึ้นมาใช้ภายใต้ช่วงที่ประเทศอยู่ภายใต้การบริหารงานด้วยกองทัพ ทำให้ภาพจำของกองทัพกลายเป็นผู้ที่มีบทบาทในการช่วยปกป้องและค้ำจุนสถาบันกษัตริย์ที่เป็นหนึ่งในสถาบันหลักของชาติ ซึ่งบุคคลากรในคณะรักษาความสงบแห่งชาติส่วนใหญ่เป็นบุคคลากรที่มาจากกองทัพ บุคคลากรในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีความผูกพันกับอุดมการณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และจะพึงระลึกไว้เสมอว่า “ตน” มีหน้าที่ปกป้องสามสถาบันเสาหลักของชาติอย่างหวงแหน โดยมีในช่วงที่อยู่ภายใต้รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีการต่อยอดแนวคิดอุดมการณ์ชุดนี้ผ่านถ้อยคำแถลงและบทสัมภาษณ์ต่าง ๆ

3. อุดมการณ์ความเป็นไทยกระแสหลัก เป็นอุดมการณ์ที่มีการต่อสู้และช่วงชิงพื้นที่ความเป็นไทยกระแสหลักของนิยาม “ความเป็นไทย” หลายนิยาม หลายความหมาย ซึ่งได้รับเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางการเมืองและบริบทของผู้ที่สามารถเอาชนะในศึกการช่วงชิงพื้นที่ของนิยาม “ความเป็นไทย” เอาไว้ได้ ซึ่งลักษณะของ “ความเป็นไทย” ในปัจจุบัน จะมีลักษณะที่มีความลึกลับและขัดแย้งในตัวเอง ได้แก่

3.1 มีการหวงแหน “ความเป็นไทย” ในมุมมองเชิงความหมายวัฒนธรรมไทย-พุทธ ที่ไม่ได้เปิดพื้นที่ให้กับความหลากหลายทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ให้ได้เข้ามามีพื้นที่ในสังคมไทย หากแต่วัฒนธรรมอื่น ๆ ต้องปรับตัวเข้าหา “ความเป็นไทย”

3.2 วัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน มีลักษณะของการเปิดพื้นที่กว้างมากขึ้นต่อกระแสโลกาภิวัตน์ มีการพยายามทำให้มีลักษณะของความเป็นพหุวัฒนธรรมมากขึ้น

3.3 “ความเป็นไทย” ที่มีลักษณะของจารีตแบบกษัตริย์นิยม การมีความจงรักภักดีแบบไร้ข้อสงสัยเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีลักษณะที่มีความขัดแย้งกันกับความเป็นพหุวัฒนธรรมที่มีการเปิดรับสิ่งต่าง ๆ ในการเข้าสู่โลกาภิวัตน์ของสังคมไทย

ด้วยเหตุเช่นนี้จึงทำให้อุดมการณ์ความเป็นไทยกระแสหลัก เป็นอุดมการณ์ที่เป็นการรวมตัวกันของวาทกรรมต่าง ๆ เช่น วาทกรรมพระราชอำนาจ วาทกรรมการรัฐประหารกับการเมืองแบบไทย และวาทกรรมคนดี โดยทั้งหมดนี้มีปฏิสัมพันธ์กันและกัน และรวมกันกลายเป็น “วาทกรรมความเป็นไทยที่มีศูนย์กลางอยู่ที่ความเชื่อเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์ไทยและพระราชอำนาจของกษัตริย์” (วรเทพ วงศ์สรรพากร, 2561, หน้า 233-256) ที่ทำยสุดแล้ว ได้กลายมาเป็นกลายเป็น “ความเป็นไทย” กระแสหลักในสังคมไทย ซึ่งเป็นความเป็นไทยที่มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่พระมหากษัตริย์และความเป็นไทย สามารถสะท้อนออกมาผ่านสถาบันกษัตริย์ได้ ผ่านการเชื่อมโยงแนวคิดที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ศีลธรรมในพุทธศาสนา การปกครองที่เป็นแบบเฉพาะของสังคมไทย ที่เป็นตัวกำหนดในการจัดสรรตำแหน่งแห่งที่อย่างชัดเจนระหว่างสถาบันกษัตริย์ กับนักการเมือง และระหว่างความมีศีลธรรมกับไม่มีศีลธรรมอย่างชัดเจน

ในส่วนของเงื่อนไขทางสังคมและการเมือง จะมีองค์ประกอบทั้งหมด 2 ส่วน ได้แก่

1. ความขัดแย้งทางการเมือง จะเป็นการสืบเนื่องมาจากการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในการชุมนุมทางการเมือง ในช่วงปี พ.ศ. 2557 ที่เป็นเหตุทำให้เกิดความเสียหายมากมาย ประชาชนบาดเจ็บเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงถือเป็นการเปิดโอกาสให้กองทัพ สามารถนำสถาบันและบุคคลากรของตนเองเข้ามาสู่การเมืองได้โดยง่าย ด้วยการยึดหลักหน้าที่และบทบาทสำคัญของทหารและกองทัพ คือการป้องกันประเทศ รักษาเอกราช ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย ตลอดจนจนสถาบันสำคัญของประเทศ

2. ความพยายามสร้างความชอบธรรมทางการเมือง โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 มิติ ได้แก่ การสร้างความชอบธรรมในการเข้าสู่อำนาจและสร้างความชอบธรรมในการรักษาอำนาจ ในส่วนของ การสร้างความชอบธรรมในการเข้าสู่อำนาจ จะเป็นการกล่าวอ้างถึงสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่ขยายตัวในเชิงลึกและวงกว้าง จนกระทั่งเผชิญเจอบางต้นและภาวะวิกฤติ บ้านเมืองมีความไม่สงบ ผู้คนในสังคมเกิดความแตกแยก มีเหตุการณ์ความรุนแรงที่ทำร้ายชีวิตและทรัพย์สินของประเทศและประชาชนในชาติและไม่มีท่าทีที่จะสามารถยุติความขัดแย้งได้ (Thai PBS News, 2557) ในส่วนของ การสร้างความชอบธรรมในการรักษาอำนาจ รัฐบาล คสช. พยายามให้คำอธิบายว่า รัฐบาล คสช. ต้องดำรงอยู่เพื่อไม่ให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นอีกในสังคมและดำรงอยู่ในอำนาจต่อเพื่อสะสางปัญหาของประเทศที่ได้มีการสะสมและดำรงอยู่มาอย่างยาวนานในประเทศไทย ด้วยการใช้อำนาจทางการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ที่ปรองดอง การขจัดกาทุจริตคอร์รัปชัน การขจัดปัญหาที่ดำรงอยู่ในสังคม

นับตั้งแต่อดีต โดยกระทำผ่านถ้อยคำแถลงต่าง ๆ ใน “รายการคืนความสุขให้คนในชาติ” และผ่านบทเพลงต่าง ๆ (รายการโทรทัศน์ นายกรัฐมนตรี, 2557; Kittinun Nakthong, 2557; TNN Online, 2558) นอกจากนี้จะกระทำผ่านการประกอบสร้างภาษาและปฏิบัติการสื่อสารในลักษณะการเข้ามาแก้ไขปัญหาของประเทศและการปฏิรูปประเทศ โดยเฉพาะการนำประเด็นเรื่องการปฏิรูป 5 ด้าน (จิตกร สังข์แก้ว, สราวุธ ทับทอง และอรรถสิทธิ์ พานแก้ว, 2559, หน้า 149-150) ที่เคยเป็นกระแสหลักในสังคมในช่วงที่เกิดการชุมนุมทางการเมืองมาสานต่อและเดินหน้าในการบริหารบ้านเมือง

ผลที่ตามมาหลังจากเกิดการประกอบสร้างวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ผลที่เกิดขึ้นภายใต้การประกอบสร้างวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง มี 2 ส่วน ดังนี้
นโยบายการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง และการพยายามครองอำนาจเหนือคู่แข่งทางการเมือง โดยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. นโยบายการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการประกอบสร้างวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองอยู่ภายใต้กรอบวิสัยทัศน์ของนโยบายการปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงกับตัววาทกรรมการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยมีพื้นฐานของการคิดนโยบายมาจากเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดวาทกรรมการปฏิรูปประเทศขึ้นมา อันได้แก่ เงื่อนไขเชิงอุดมการณ์ และเงื่อนไขทางสังคมและการเมือง ที่ในขณะนั้นมีกระแสแนวคิดที่มองว่า ประเทศไทยกำลังตกอยู่ในสภาวะการณ์ที่เลวร้ายในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะทางด้านการเมืองและที่เกี่ยวข้องกับความฉ้อฉลทางการเมือง การทุจริต สังคมกำลังอยู่ในสภาวะที่คลุกก่อกวนระหว่างประชาชนที่นิยมแนวคิดต่างการที่เป็นขั้วตรงข้ามกัน ประกอบกับการเข้ามาทำหน้าที่ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านการทำรัฐประหาร และมีความต้องการที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาของประเทศที่กำลังอยู่ในสภาวะที่เลวร้ายซึ่งในส่วนของเงื่อนไขเชิงโครงสร้างที่เป็นในส่วนของอุดมการณ์ เป็นส่วนสำคัญในการออกแบบ “รูปแบบและวิธีการ” ในการจัดการและควบคุม “ความเป็นการเมือง” ภายใต้อุดมการณ์ต่อต้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ซึ่งสามารถพบเจอได้ในมาตรการการคัดกรอง การตรวจสอบคุณสมบัติจริยธรรมและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สมัครดำรงตำแหน่งทางการเมือง มาตรการ การปฏิรูประบบพรรคการเมือง การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และการควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐผ่านองค์กรตามรัฐธรรมนูญ องค์กรอิสระ และกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นเนื้อหาที่อยู่ในรายละเอียดในนโยบายการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของรัฐบาล คสช. ทั้งสิ้น

2. การพยายามครองอำนาจเหนือคู่แข่งทางการเมือง มีวิธีการ 2 รูปแบบ ได้แก่ การกดทับทางอำนาจและการใช้อำนาจในการโน้มน้าว โดยมีรายละเอียดดังนี้ ในส่วนของการกดทับทางอำนาจ จะใช้สำหรับคู่แข่งทางการเมืองหรือกลุ่มอื่น ๆ ทางการเมืองที่มีลักษณะของการต่อต้านกลุ่มอำนาจของ คสช.

อนุพัทธ์ ท้วมอ่า

เพื่อคัดค้านต่อความคิดเห็นที่มีความแตกต่างกับ คสช. ให้อยู่ในสถานะของผู้ที่มีอำนาจต่ำกว่า มีลักษณะของความสัมพันธ์เป็นแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจและมีการบังคับใช้อำนาจต่อกัน ผ่านการใช้อำนาจบังคับต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น การใช้มาตรการในการจำกัดเสรีภาพของประชาชน เช่น คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับต่าง ๆ หรือการเรียกบุคคลเข้าไปรายงานตัวและปรับทัศนคติ ตัวอย่างเช่น ประกาศห้ามชุมนุมทางการเมืองเกิน 5 คน ภายหลังเข้ายึดอำนาจในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 (ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 7/2557 เรื่อง ห้ามชุมนุมทางการเมือง, 2557) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในฉบับที่ 49/2557 เรื่อง ความผิดสำหรับการสนับสนุนการชุมนุมทางการเมือง (หอสมุดรัฐสภา, ม.ป.ป.) เป็นต้น ในส่วนการใช้อำนาจในการโน้มน้าว โดยกลุ่มเป้าหมายในการใช้อำนาจแบบโน้มน้าวใจนี้ จะเป็นกลุ่มคนที่สนับสนุนรัฐบาล คสช. อยู่แต่เดิม โดยจุดประสงค์ในการใช้อำนาจโน้มน้าวใจ ก็คือ เพื่อโน้มน้าวให้คนในสังคมที่มีความเชื่อทางการเมืองเดิมสนับสนุนรัฐบาล คสช. อยู่แล้ว ให้อยู่มีความเหนียวแน่นทางความคิดมากขึ้นไปอีก มีลักษณะของการพยายามสร้างกลุ่มก้อนทางประวัติศาสตร์ สร้างสามัญฐานร่วมกันให้แก่ประชาชน ด้วยการหลอมรวมผู้คนในสังคมผ่านการใช้ประวัติศาสตร์และเหตุการณ์ทางการเมืองในอดีต ด้วยการทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐบาลยุคก่อนหน้า เพื่อตอกย้ำและผลิตซ้ำเหตุการณ์ทางการเมืองในอดีตที่เลวร้ายเพื่อที่จะให้ประชาชนเกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาประเทศไปด้วยกัน โดยกระทำการผ่านการส่งต่อหรือถ่ายทอดความคิดผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น บทเพลงที่ถูกแต่งขึ้น โดย คสช. อาทิ บทเพลงค่านิยม 12 ประการ (TNN Online, 2558) เพลง “คืนความสุขให้ประเทศไทย” (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) รายการคืนความสุขให้คนในชาติ และการสร้างภาพลักษณ์ของรัฐบาล

อภิปรายผลการวิจัย

การใช้แนวคิดวาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) การศึกษาภาษา การสื่อสาร วาทกรรมของเจอร์เกน ฮาเบอร์มาส และแนวคิดของนอร์แมน แฟร์คลัฟ เป็นฐานในการทำความเข้าใจทั้งเงื่อนไขเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อการประกอบสร้างวาทกรรมปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และผลที่ตามมาหลังจากเกิดการประกอบสร้างวาทกรรมการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทำให้สามารถพบได้ว่า ในการศึกษาเกี่ยวกับวาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมในแบบฉบับของฟูโกต์เป็นการศึกษาที่ช่วยเปิดโปง ประวัติศาสตร์ของการก่อร่างและการผลิตสร้างสร้างวาทกรรม เพื่อทำให้รับรู้ถึงกระบวนการในการสร้าง ผลิต การนิยาม เอกลักษณะ และการให้ความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่ทำยที่สุดแล้ว ต้ววาทกรรมนี้ ได้นำมาสู่ปฏิบัติการทางอำนาจเพื่อการครอบงำ (Dominant) และกระบวนการในการทำให้นิยาม และความหมายของสิ่งอื่น ๆ นั้นถูกกีดกัน และทำให้สิ่งอื่นค่อย ๆ ถูกทำให้หายไป ด้วยการใช้อำนาจตามแบบฉบับของฟูโกต์ เพื่อใช้ใน

การศึกษาตัวประวัติศาสตร์และการก่อร่าง ผลิตสร้างของวาทกรรม ได้แก่ วิธีวิทยาแบบวงศาวิทยาและวิธีวิทยาโบราณคดีของความรู้ (Archaeology of Knowledge) และการนำแนวคิดเรื่องวาทกรรมของนอร์แมนแฟรคลัฟ ที่มีจุดเน้นในเรื่องความสัมพันธ์กันระหว่างโครงสร้างทางสังคมกับภาษาหรือวาทกรรมมาช่วยในการร่วมศึกษา ยิ่งทำให้เกิดภาพในการศึกษาอย่างชัดเจน เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในการก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาของวาทกรรมว่า ตัววาทกรรมไม่สามารถเกิดขึ้นมาได้โดยไม่มีที่มา แต่ตัววาทกรรมเกิดขึ้นจากการผสมผสานกันระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ในทางสังคมเป็นส่วนประกอบขึ้นด้วย อีกทั้งการผสมผสานการศึกษาภาษา การสื่อสาร วาทกรรมของเจอร์เกน ฮาเบอร์มาส เข้ามาร่วมในการศึกษาด้วยทำให้เห็นถึงความแตกต่างกันในกระบวนการในปฏิบัติการทางวาทกรรม โดยวาทกรรมหรือภาษาในทัศนะของมิเชลฟูโกต์ เป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปสู่การสร้างอำนาจในการครอบงำ ในขณะที่วาทกรรมหรือภาษาในทัศนะของฮาเบอร์มาส เป็นเครื่องมือที่สามารถจะช่วยให้มนุษย์ถูกปลดปล่อยและไปสู่การมีเสรีภาพได้

โดยข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแนวคิดวาทกรรมของฟูโกต์ ผสมผสานกับแนวคิดวาทกรรมของนอร์แมน แฟรคลัฟ และแนวคิดเรื่องภาษาและการสื่อสารของฮาเบอร์มาส จะค้นพบว่า

1. บริบทเชิงโครงสร้างมีผลต่อการผลิต สร้าง วาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรม

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า บริบทของการเกิดขึ้นของวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นมาอย่างไม่มีที่มา หากแต่เกิดขึ้นได้ จากการรวมตัวกันระหว่างอุดมการณ์ 3 อุดมการณ์และเหตุปัจจัยทางสังคม เช่น เหตุการณ์ทางการเมืองและความต้องการในการสร้างความชอบธรรมของผู้ที่ใช้วาทกรรม นั่นก็คือ รัฐบาล คสช. ที่ได้มีการหลอมรวมกัน ซึ่งในการย้อนกลับไปขุดรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ของวาทกรรม ด้วยการใช้วิธีวิทยาของฟูโกต์ สามารถทำให้เราเข้าใจฐานคิดและช่วงพัฒนาการของอุดมการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้เข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ของอุดมการณ์ทั้งสามที่มีความสอดคล้องกันของอุดมการณ์ที่เป็นเหตุเป็นผลทำให้อุดมการณ์เหล่านั้นสามารถหลอมรวมกันจนกลายเป็นหนึ่งในเงื่อนไขที่นำมาสู่การประกอบสร้างวาทกรรมได้ และการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับโครงสร้างทางสังคม ยิ่งทำให้เห็นภาพของปฏิสัมพันธ์กันระหว่างการเกิดขึ้นของการหลอมรวมกันของอุดมการณ์กับสภาพและเหตุปัจจัยทางสังคมที่สามารถเชื่อมโยงกันให้เป็นเหตุเป็นผลได้จนท้ายที่สุดแล้ว ทั้งอุดมการณ์กับเหตุปัจจัยทางสังคมกลายเป็นเงื่อนไขในการประกอบสร้างวาทกรรมและนำมาสู่การปฏิบัติการทางวาทกรรมที่พบเห็นได้ จากการที่นโยบายการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงจากวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง พื้นฐานมาจากแนวคิดทางอุดมการณ์และพื้นหลังทางประวัติศาสตร์ของผู้ผลิตสร้างตัววาทกรรมการปฏิรูปประเทศ ซึ่งก็คือคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

2. บริบทเชิงโครงสร้างมีผลโดยตรงต่อการรับรู้ต่อวาทกรรมที่ต่างกันของผู้คนในสังคม

ภายใต้การศึกษาวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเมือง เราจะสามารถพบได้ว่า ตัววาทกรรมได้ทำให้ปฏิกิริยาของผู้คนในสังคมต่อวาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรม มีความแตกต่างกัน โดยแบ่งออกได้เป็นกลุ่มคน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่สนับสนุนวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง และอีกกลุ่ม คือ กลุ่มที่ต่อต้านวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเมือง ด้วยเหตุนี้การกลับมาพิจารณาเรื่องรากเหง้าและฐานคิดของกลุ่มคนทั้งสองกลุ่มนี้ ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องมุมมองที่มีต่อวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองนี้ ในการศึกษาจำเป็นจะต้องเข้าไปศึกษาและพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประวัติศาสตร์ อุดมการณ์ และโครงสร้างทางสังคม โดยสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการหล่อหลอมที่จะทำให้ผู้คนในสังคมมีวิถีคิดและอุดมการณ์ที่ต่างกัน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการรับรู้ต่อวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของผู้คนในสังคมทั้ง 2 กลุ่ม การศึกษาวาทกรรมด้วยการพยายามเปิดโปงรากเหง้าทางประวัติศาสตร์และกระบวนการผลิตสร้างและให้ความหมายของตัววาทกรรมผสมผสานกันการศึกษา รากเหง้าทางประวัติศาสตร์ อุดมการณ์ และโครงสร้างทางสังคมไปพร้อม ๆ กัน จะทำให้สามารถเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมที่ถูกสร้างกับการรับรู้ต่อวาทกรรมของผู้คนในสังคมว่าส่งผลโดยตรงต่อกัน

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับมนุษย์

การศึกษาภายใต้วาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ด้วยการศึกษากฎสัมพันธ์กันระหว่างอุดมการณ์ ประวัติศาสตร์ และโครงสร้างทางสังคม จะพบว่า ตัววาทกรรมมีลักษณะของการพยายามจะครอบงำผู้คนในสังคมผ่านการสถาปนาวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองให้กลายเป็นความจริงกระแสหลักในสังคม ซึ่งผู้คนที่วาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองนี้ สามารถครอบงำได้ คือ กลุ่มคนที่แต่เดิม มีประวัติศาสตร์ และมีอุดมการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับสิ่งที่ผู้ใช้วาทกรรมอย่างรัฐบาล คสช. พยายามใช้วาทกรรมครอบงำกลุ่มคนเหล่านี้ผ่านปฏิบัติการทางวาทกรรมด้วยการพยายามสร้างกลุ่มก้อนทางประวัติศาสตร์ เพื่อยึดโยงและเหนี่ยวรั้งทำให้กลุ่มคนที่โดยพื้นฐานแล้วมีอุดมการณ์และประวัติศาสตร์ใกล้เคียงกับสิ่งที่รัฐบาล คสช. พยายามครอบงำ เกาะเกี่ยวกันเป็นกลุ่มก้อนเพื่อให้สนับสนุนรัฐบาล คสช. ต่อไป ในขณะที่เดียวกันกลุ่มคนที่วาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองไม่สามารถครอบงำได้ จะเป็นกลุ่มคนที่มีพื้นฐานและอุดมการณ์ที่มีความขัดแย้งและแตกต่างกับอุดมการณ์ ประวัติศาสตร์ และความจริงหรือวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นโดยรัฐบาล คสช. ซึ่งกลุ่มคนที่ รัฐบาล คสช. ไม่สามารถครอบงำด้วยวาทกรรมได้ จะพบว่า ก็ได้มีการสร้างวาทกรรมขึ้นมา เพื่อเป็นการตอบโต้ต่อวาทกรรมที่ถูกผลิตสร้างโดยรัฐบาล คสช. ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า แม้วาทกรรมจะสามารถสร้างอำนาจขึ้นมาเพื่อครอบงำมนุษย์ได้ แต่ในขณะที่เดียวกันมนุษย์ก็สามารถใช้ตัวภาษาหรือวาทกรรมอื่นเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยให้มนุษย์หลุดพ้นจากการครอบงำจากวาทกรรมหนึ่งได้

4. ความแตกต่างของการใช้วาทกรรมในกรอบชำระหว่างแนวคิดวาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์กับการใช้วาทกรรมเพื่อครอบงำผู้คนในสังคมของรัฐบาล คสช.

ในการศึกษาเรื่องการครอบงำผ่านการใช้วาทกรรม ในนิยามความหมายของมิเชล ฟูโกต์ จะอยู่ในลักษณะของการใช้อำนาจแบบ “ชีวอำนาจ” (Bio-power) ซึ่งเป็นอำนาจที่ทำงานในระดับจุลภาคหรือควบคุมตัวของมนุษย์เอง เป็นอำนาจที่สามารถทำงานได้แม้จะไม่มีผู้ใช้อำนาจมาบงการ แต่ยังคงทำงานเพราะถูกควบคุมโดยระบอบของความจริง ทำให้มีอิทธิพลเหนือชีวิตของผู้คนในชีวิตประจำวัน ด้วยการเข้ามาจัดระเบียบและควบคุมร่างกายมนุษย์ โดยที่มนุษย์ไม่รู้ตัวว่าตนเองกำลังถูกควบคุมโดยชีวอำนาจ ในแบบของฟูโกต์นี้ เมื่อเปรียบเทียบกับปฏิบัติการทางวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะเปรียบได้เหมือนเป็นการใช้อำนาจในการโน้มน้าวใจของตัววาทกรรม การปฏิรูปประเทศด้านการเมืองที่พยายามเข้าไปสร้างสามัญสำนึกร่วมกันให้แก่ผู้คนในสังคม การใช้อำนาจผ่านวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของรัฐบาล คสช. ไม่ได้มีแต่การใช้อำนาจแบบโน้มน้าวใจ หากแต่ยังมีการใช้อำนาจในลักษณะของการบีบบังคับเกิดขึ้นผ่านการใช้กฎหมายหรือการออกประกาศคำสั่งด้วย ซึ่งเป็นอำนาจในลักษณะที่ไม่ได้ถูกกล่าวถึง ในกระบวนการพยายามครอบงำผู้คนในสังคมของนิยามวาทกรรมแบบฉบับของมิเชลฟูโกต์

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

ในการศึกษาและค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ด้วยการใช้นิยามวาทกรรมของฟูโกต์ผสมผสานกับแนวคิดวาทกรรมของนอร์แมน แฟร์คลัฟ และแนวคิดเรื่องภาษาและการสื่อสารของฮาเบอร์มาส จำเป็นจะต้องย้อนกลับและลงไปขุดคุ้ยถึงความสัมพันธ์กันระหว่างตัวอุดมการณ์และประวัติศาสตร์ทางสังคม ซึ่งในการศึกษาตัววาทกรรม เราสามารถศึกษาวาทกรรมผ่านตัวอุดมการณ์ได้ เนื่องจากอุดมการณ์สามารถเป็นปัจจัยเบื้องหลังของการเกิดขึ้น/ผลิตสร้างวาทกรรมได้เช่นเดียวกัน และการเกิดขึ้นของวาทกรรมหรือภาคปฏิบัติของวาทกรรมก็สามารถเปรียบเสมือนเป็นภาคปฏิบัติของอุดมการณ์ ด้วยเหตุนี้ องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ ประการแรก คือ วาทกรรมผันแปรและเปลี่ยนไปตามบริบทโครงสร้างทางสังคม โดยจากการศึกษาทำให้เห็นภาพชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการผลิตสร้างของวาทกรรม 2 ลักษณะ ได้แก่ เกิดกระบวนการผลิตวาทกรรม และปฏิบัติการทางวาทกรรมกระแสหลัก และเกิดกระบวนการผลิตวาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมต่อต้านวาทกรรมหลัก

องค์ความรู้ใหม่ที่รับจากการวิจัยประการต่อมา คือ วาทกรรมไม่สามารถครอบงำหรือกดทับทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมได้เสมอไป โดยองค์ความรู้ใหม่นี้ จะเป็นประเด็นเกี่ยวกับเรื่องของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมและการใช้อำนาจ โดยพบว่า ได้มีการเกิดปฏิบัติการทางวาทกรรมหรือภาษาเพื่อต่อต้านวาทกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งเป็นผลมาจากผู้คน

อนุพัทธ์ ท้วมอ้า

ในสังคมที่ไม่เห็นด้วยกับวาทกรรมและกระบวนการพยายามจะครอบงำทางสังคมของคณะรักษาความสงบแห่งชาติผ่านตัววาทกรรมที่ออกมาในรูปแบบของนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ จึงใช้วิธีการและสร้างกระบวนการกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นมา เพื่อตอบโต้กับวาทกรรมที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติผลิตสร้างสร้างขึ้นมาด้วยเช่นกัน นอกจากนี้แล้วยังพบวิธีการใช้อำนาจผ่านตัววาทกรรมในรูปแบบของการบีบบังคับผ่านตัวกฎหมาย นอกเหนือจากการใช้วิธีการแบบโน้มน้าวใจของวาทกรรมผ่านรายการต่าง ๆ และบทเพลงต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกับการใช้อำนาจผ่านตัววาทกรรมตามแบบฉบับของมิเชล ฟูโกต์

กล่าวโดยสรุป ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า วาทกรรมปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของ คสช. เกิดขึ้นภายใต้โครงสร้างอำนาจ อุดมการณ์ และสถาบันที่ทำให้การผลิตซ้ำทางวาทกรรมสามารถทำงานในพื้นที่สาธารณะ นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่า ปฏิกริยาของผู้คนในสังคมที่มีต่อวาทกรรมการปฏิรูปประเทศเป็นไปอย่างหลากหลาย และปฏิกริยาของผู้คนในสังคมเกิดขึ้นภายใต้ความแตกต่างกันของบริบททางอุดมการณ์และการรับรู้ทางประวัติศาสตร์ในเรื่องเดียวกัน แต่แตกต่างกันในแง่มุมมอง โดยกลุ่มที่สนับสนุนวาทกรรมดังกล่าวเป็น กลุ่มที่เชื่อในเรื่องเสถียรภาพทางการเมือง ขณะที่กลุ่มต่อต้านวาทกรรมเป็นกลุ่มที่มีฐานจากการเคลื่อนไหวทางการเมือง การวิพากษ์อำนาจรัฐและต้องการให้เกิดการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ความแตกต่างดังกล่าวเป็นผลของการหล่อหลอมทางอุดมการณ์และการใช้ชีวิตในบริบททางสังคมและการเมืองที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

ในทางการเมืองและในทางสังคม รัฐบาล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้คนในสังคมไทยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความแตกต่างทางด้านทางความคิด โดยต้องเปิดพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนทางความคิด ต้องมีพื้นที่ที่ปลอดภัยสำหรับการแสดงออกทางความคิด แสดงเจตจำนงทางการเมืองสำหรับทุก ๆ คนในสังคม และในกรณีที่มีการขัดแย้งกันระหว่างรัฐบาลกับผู้ชุมนุมที่มีความเห็นไม่ตรงกันกับรัฐบาล การแก้ปัญหาโดยการบังคับใช้กฎหมาย การปราบปรามที่อาจจะมีความรุนแรงไม่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่แท้จริงได้ การเปิดพื้นที่หรือเวทีรับฟังความคิดเห็นที่ปลอดภัยสำหรับทุกคนในสังคมอาจจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหายั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับวาทกรรมกับสังคมไทยที่มีมิติที่มีความซับซ้อนและทับซ้อนกันอยู่ในหลากหลายประเด็น การใช้แนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง เพื่อเป็นฐานในการศึกษาประเด็นนั้น ๆ อาจจะไม่เพียงพอต่อการศึกษาประเด็นดังกล่าว หากแต่จำเป็นต้องใช้วิธีการศึกษาแบบบูรณาการร่วมกัน หรือที่เรียกว่า สหวิทยาการ ที่เป็นการนำศาสตร์วิชาแขนงต่าง ๆ มาทำการร่วมกันศึกษาในประเด็นนั้น ๆ เพื่อให้

ได้การศึกษาที่ครอบคลุมในมิติอื่น ๆ และอาจช่วยให้เข้าใจมิติความซับซ้อนทางสังคมไทยได้อย่างดียิ่งขึ้น

2. ความสลับซับซ้อนในสังคมไทยไม่สามารถศึกษาได้ด้วยการแยกศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นทั้งเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ และทางสังคม หากเพียงแต่จำเป็นจะต้องศึกษาในบริบทเชิงโครงสร้างไปพร้อม ๆ กัน เนื่องจาก โครงสร้างเหล่านี้มีความเชื่อมโยงและเกี่ยวพันกันในเชิงเป็นเหตุเป็นผล และมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อกัน การจะทำความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยไม่สนใจ สิ่งที่มีความเชื่อมโยงกันเชิงอำนาจ อาจทำให้ในการศึกษา พลาดการทำความเข้าใจบางประเด็นที่อาจจะสำคัญไปอย่างน่าเสียดาย

รายการอ้างอิง

กองบัญชาการกองทัพไทย. (ม.ป.ป.). *คู่มือการปลูกฝังอุดมการณ์ทางทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย.*

กรมการสื่อสารทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย.

ชัยณรงค์ เครือนวน. (2558). *ปฏิบัติการและการต่อสู้ทางวาทกรรมในการพัฒนาอุตสาหกรรม: ศึกษากรณี การพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้ตัวแบบมาดาดาด. คุษณีพนธ์รัฐศาสตร์ดุษณีบัณฑิต, สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2561). *อำนาจไร้พรมแดน: ภาษา วาทกรรม ชีวิตประจำวันและโลกที่เปลี่ยนแปลง. วิชาษา.*

ฐิติกร สังข์แก้ว, สราวุธ ทับทอง และอรรถสิทธิ์ พานแก้ว. (2559). *จุด (ไม่) จบ : ช่วงฉากการเมืองไทย '48 - '59. สถาบันพระปกเกล้า.*

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 2/2557 เรื่อง ห้ามชุมนุมทางการเมือง. (2557, 26 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 131 ตอนพิเศษ 84 ง. หน้า 6.*

ประชาไท. (2557). *คสช. แกลงผลการดำเนินงานในรอบ 2 เดือน. วันที่ค้นข้อมูล 16 มิถุนายน 2556, เข้าถึงได้จาก <http://prachatai.com/journal/2014/07/54783>*

ประชาไท. (2559). *กลุ่มहनุน คสช. รวมตัวศูนย์ราชการ-รอดักพลเมืองได้กลับเต้นอย่างนี้ต้องดีเข้าๆ ที่ กกต. วันที่ค้นข้อมูล 9 มิถุนายน 2568, เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2016/06/66339>*

ประภาพร สีหา. (2560). *ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 4(2), 145-166.*

ปรางทิพย์ มั่นธรร และณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศศักดิ์. (2561). *มุมมองต่อการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผ่านแนวคิด “ปฏิรูปประเทศไทย” ระหว่าง พ.ศ. 2557 - 2559. วารสารการบริหารปกครอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 7(2), 78-113.*

อนุพัทธ์ ท้วมอ้า

- ผู้จัดการออนไลน์. (2557). คสช. เผยแพร่เพลง "คืนความสุขให้ประเทศไทย" ขอประชาชนไว้อใจ-ศรัทธา กองทัพอ. วันที่ค้นข้อมูล 3 พฤศจิกายน 2557, เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/politics/detail/9570000063619>
- รายการโทรทัศน์ นายกรัฐมนตรี. (2557). แลกการณ์ "คืนความสุข ให้คนในชาติ" โดยพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้า คสช. 30 พฤษภาคม 2557. วันที่ค้นข้อมูล 10 มิถุนายน พ.ศ. 2566 เข้าถึงได้จาก <https://youtu.be/PfyX0owvwRM>
- วาทะ ว่องสรรพการ. (2561). วาทกรรมความเป็นไทยกับการควบคุมทางสังคม = Discourse of Thainess and social control. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 40(1), 124-157.
- สันติ ทิพนา. (2559). "วาทกรรมความรักชาติผ่านบทเพลงของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)." *วารสารวิถีสังคมมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 4(1), 174-201.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2558). *เสนานิธิปไตย : รัฐประหารกับการเมืองไทย*. สำนักพิมพ์มติชน.
- หอสมุดรัฐสภา. (ม.ป.ป.). ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ปี 2557. วันที่ค้นข้อมูล 20 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://library.parliament.go.th/prakaskhnaraksakhwamsngbaehngchati-pii-2557>
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2562). *คิดอย่างมิเชล ฟูกูเกต์ คิดอย่างวิพากษ์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สยามปริทัศน์.
- Kittinun Nakthong. (2557). เพลง คืนความสุขให้ประเทศไทย. วันที่ค้นข้อมูล 10 มิถุนายน 2566, เข้าถึงได้จาก <https://youtu.be/xLYSBVmoPhY>
- Sanook. (2557). *องค์กรด้านโงงหนูน คสช. เดินหน้าปฏิรูป*. วันที่ค้นข้อมูล 8 มิถุนายน 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.sanook.com/money/185098/>
- Thai PBS News. (2557). *ผบ.ทบ.ประกาศใช้กฎอัยการศึก*. วันที่ค้นข้อมูล 8 มิถุนายน พ.ศ. 2566, เข้าถึงได้จาก <https://youtu.be/YytgMB0dpXE>
- Thai PBS. (2561). *รวมทัพ 5 ครั้ง "คนอยากเลือกตั้ง" ทวง คสช.* วันที่ค้นข้อมูล 8 มิถุนายน 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/272362>
- THE STANDARD. (2562). *5 ปี รายการเดินหน้าประเทศไทย สถานีโทรทัศน์สูญหายไปเท่าไร*. วันที่ค้นข้อมูล 16 พฤษภาคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://thestandard.co/5-years-thailand-moves-forward/>
- TNN Online. (2558). *เผยแพร่แล้ว! เพลง "ค่านิยมหลัก 12 ประการ"*. วันที่ค้นข้อมูล 10 มิถุนายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://youtu.be/s0hjhE69NpU>